

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilgami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejmana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gl. 6-60
pol leta 6 . 60 3-30
četrť leta 3 . 40 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema „Uredništvo“ v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Soški ulici in Jellersitz v Nanski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopis naj se pošilja le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

Oglasi in poslanice

se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soča“ in „Primorec“ še „Slovensko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsesletno 1 gl. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. petih vrsticah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Po deželnem zboru.

II.

Zastopniki nar.-napredne stranke v deželnem zboru so skrbeli v baš problem zasedanju vsestransko za potrebe našega ljudstva. Od početka, ko se je obravnavalo v zbornici o škodah, katere so napravile povodnji, pa do zadnje seje pri razpravi o proračunu so čuvali interese in se potezali za koristi našega ljudstva.

Lepo je govoril posl. Oskar Gabršček pri razpravi o škodah povodnjiv ter kazal, kako vendar zadnji čas bi bil, da se opomore temu, da ne bo trpela dežela toliko vsled povodnjiv, da treba začeti regulirati Sočo v goratem kraju dežele, in v to svrhu zahteval hidravlični urad za gorati del, kakor ga dobe Furlani za nižino. Ako se prično resna dela v tem pogledu, in zato bi bil zadnji čas, koliko tisočev in tisočev škode bo manj vsako leto med nami! Gledé na pospeševanje deželne kulture v obsežju vodnih stavb, radi naredb za neškodljivo odvratanje gorskih voda ter radi sestave dež. melioracijskega zaloga pa je stavil dr. Tuma poseben predlog, s katerim pozivlje deželni odbor, da sestavi in v bodočem zasedanju predloži tak načrt. — Hudo-urnik Bersa dela po zemljiščih na Prevalih d. o. Vipolže, Cerovo, Kozana in Podgora veliko škodo, in je skrajni čas, da se regulira. O tem se je sicer že govorilo, ali vsa reč je bila nekam zapala. Gledé na to je stavil dr. Tuma interpelacijo na poljedelskega ministra, v kateri se zahteva v najkrajšem času odpomoči. Odgovor je došel in se glasi tako, da se izvrši potreben ogled v kratkem, na kar je upati ugodne rešitve te pereče potrebe.

Našemu vinogradniku prede v slučajih slaba, zato pa išče pomoči. Obljubi se mu jo, ali da nerado. Radi tega je bil primoran dr. Tuma urgirati že prej odkazano podporo vinogradnikom v znesku 20.000 K, kakoršno svoto je bila obljubila tudi vlada, ali še vedno ni bilo nikakega izplačila.

Železnic potrebujemo! Dočim so sosedanje dežele premrežene z železnicami in „lukamatija“ piha ob vseh večjih prometnih cestah, pospešuje pri nas promet v goratih krajih kakor po Vipavski dolini, Krasu in Brdih le žival. Nô, v zadnjem času so nas vendar osrečili z gradnjo dveh železnic, ki bosta velikega pomena za našo deželo ter dasta povod h gradnji še drugih lokalnih železnic, katere so ali bodo s časom neobhodno potrebne. Taka neobhodna potreba se kaže zlasti z zvezo Sv. Lucije do Loga na Bovškem, kjer so v vsakem oziru važni kraji vsled sprejetja bohinske železnice ostali v strani. Narodno-napredna stranka si je prizadevala, storiti kaj za to kraje, in radi tega je stavil dr. Tuma predlog, da se zvežejo ti kraji po železnici Sv. Lucija-Log.

Naše ceste so po mnogih krajih take, da kličejo glasno po popravi. Zato je bil jako umesten predlog dr. Tume, s katerim se nalaga dež. odboru, da napravi za ves politiški okraj tolminski, sodni okraj kanalski ter del Brd ednostaven načrt omrežja cest, da stori v to svrhu vse potrebno ter končno predloži tudi načrt deželnega zakona radi ureditve cestnih zvez v goratih krajih dežele.

Za našo malo obrt in trgovino se stori veliko premalo ali nič. Dr. Tuma je bil tisti, ki se je potegoval že opetovano za malo obrt in trgovino, in tudi v zadnjem zasedanju je stavil predlog, da naj se ustanovi poseben zaklad za podporo male obrti in trgovine ter se v to svrhu odkaže iz deželnega zaloga znesek 40.000 K ali izposodi tako svoto ter posodi v enakih delih med denarne zavode obeh narodnostij, ki se pečajo s pospeševanjem male obrti in trgovine, v pomoč trgovcem in obrtnikom. Iz sličnega namena smo pozdravili tudi namero dež. glavarja za ustanovitev kreditnega zavoda, kateri bi prišel prav tudi našemu trgovskemu in obrtnemu stanu. — To je le kos delovanja zastopnikov naše stranke v gospodarskem pogledu, kako so še varovali

interese našega ljudstva, spregovorimo v jednom prihodnjih člankov.

Ali tu moramo navesti posebej to-le: Ta narodno-napredna stranka, katero je obsula „Edinost“ z izdajalstvom in tiranjem goriških Slovencev v objem laških irredentistov, da sta od veselja na to poskočila „Gorica“ in „Prim. List“, ta stranka, kateri se falotsko predbaciva, da je zavrгла narodno čelo, glejte, ta narodno-napredna stranka na Goriškem se je potezala tudi v narodnem oziru v deželnem zboru!

Naša gimnazija je pravi monstrum v deželi iz že poznatih vzrokov, radi katerih naša mladina ne more napredovati tako, kakor potreba in kakor bi moralo biti dejanski, ako bi ne bila proveta gimnazija skozi in skozi z nemškimi jezikom in nemškim duhom. Posl. Oskar Gabršček je v interpelaciji na učenega ministra ožigosal razmere na goriški gimnaziji, pokazal na hibe ter se potegnul za poučevanje v slovenščini v smislu narodne enakopravnosti.

Z realke je šel ravnatelj v pokoj. Hitro je bila na delu naša stranka in dr. Tuma je stavil interpelacijo, v kateri se odločno zahteva, da bodoči ravnatelj mora poznati oba deželna jezika, ker drugač ni sposoben za tako mesto. Profesor slovenščine se je tudi poslovlil z realke. Hitro je bila od napredne strani stavljena interpelacija, da se sme oddati mesto stalno le kandidatu, izprašanemu iz slovenščine kot glavnega predmeta, drugačno moč je nastaviti le provizorično. Odgovor na to interpelacijo se je glasil ugodno.

Na davkariji v Gorici se godé v narodnem oziru čudne reči. Posl. Oskar Gabršček je interpeloval v tem pogledu že v državnem zboru, posl. Mulla pa v deželnem.

Razmere v Koprju na učiteljsku so znane. Slab je pouk in slov. dijake se peha v dvojke, drugače pa so razpostavljeni zasmehu Lahov. Glede na to je bilo umestno oglašiti se zopet za premestitev učiteljsku v Gorico, kar bi bilo v učenem in narodnem oziru velike

pomnosti! (Tu naj omenimo še, da v državnem zboru se je potegnul posl. O. Gabršček za stvar, ko se je pokazal na porotni klopi v Gorici stari šlendrijan, kakor gledé nekih v „Soči“ opisanih nakan z vadnico v Gorici, kar je oboje v narodnem pogledu jako upoštevati!) Laški list „Il Friuli Orientale“ je kar pihal od jeze proti takim interpelacijam ter pozivljaj laške poslance na skrajni odpor! Zakaj je pihal? Gotovo bi ne bil, ako bi naša stranka vlekla goriške Slovence res v objem laške irredente! Kaj pravite „Edinost“, „Gorica“, „Prim. List“?? — Kdo je torej izdajalec naroda, kdo tira goriške Slovence v objem laške irredente? Kaj mari stranka s takim delovanjem v narodnem oziru?! Kje ste vi, ki se predrznete kaj takega trditi? —

Po delih se spoznavamo, taka pa so dejanja naša, kakor gori povedano! In v ožigled takim dejanjem se drznejo pisariti tako infamno o naši stranki ter joj podtikati nič manj nego narodno izdajalstvo! V kaki zvezi pa so naši „kaveci“ z dejanskim izdajalstvom, o tem pa bomo še govorili, da bo strmela slovenska javnost, tudi tista, ki nam pošilja v deželo nesramno predbacivanje o izdajalstvu!

DOPISI.

Iz Bolca, 31. julija 1901. — Kdor je še pred enim, dvemi, tremi leti in petimi leti poznal tega tihega, mirnega, miroljubnega, celo bojazljivega I. Miheliča, bi nikdar ne sanjal, da bo danes obsojen celo v zapor radi krščanskega sunka, radi sunka, kateri je bil sposoben provzročiti krvave posledice, ako je bil hotel pametnejši del množice reagi-rati na postopanje. Ako pogledamo, kake mirne razmere so vladale v medsebojnem sporazumljenju med prebivalstvom pred prihodom tega blaženega Abrama k nam, se moramo nehote prašati, kdo je spravil na dan to sovraštvo, preklinjevanje, popivanje in pijantčevanje vsled razgrete krvi, zamudo dragega časa s temi nepotrebnimi shodi in s tem večnim hujskanjem in fanatizovanjem, pretepom, katerega posledice smo danes do-

123

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

„Gospod, tvoj mojster Seneka ima tisoč cipresnih miz. Samo zapovej in imel jih bom dvakrat toliko. Jaz sem stoik iz potrebe. Ogrni, Sijajni, moj stoicism z vencem iz rož in postavi predenj vrč vina, pa ti bodem prepeval Anakreonta tako, da zaglušni vse epikurejce.“

Nero, kateremu je ugajal priimek „Sijajni“, se nasmehe ter reče:

„Všeč si mi!“

„Ta človek je vreden toliko zlata, kolikor sam tehta,“ zakliče Tigelin.

Kilon odvrne:

„Popolni, gospod, mojo težo s svojo darežljivostjo, kajti sicer mi veter odnese nagrado.“

„Resnica, ne odtehtal bi Vitelija,“ omeni cesar.

„Eheu, Srebrolunež, moj razum ni iz svinca.“

„Vidim, da ti tvoj zakon ne brani, imenovati me boga?“

„O, neumrljivi! moj zakon tiči v tebi. Kristijan je so se rogali temu zakonu in radi tega sem se navzel sovraštva do njih.“

„Kaj veš o kristijanih?“

„Ali mi dovoliš jokati se, božanstveni?“

„Ne,“ odvrne Nero, „to me dolgočasi.“

„Trikrat prav imaš, kajti oči, katere so te videle, ne smejo več poznati solz. Gospod, čuvaj me mojih sovražnikov.“

„Govori o kristijanih,“ reče Popeja z očitvno nestrpljivostjo.

„Torej hočem govoriti, kakor velelaš, Izida,“ odvrne Kilon. „Takoj od svoje rane mladosti sem se posvetil modroslovju in iskal sem resnico. Iskal sem jo pri bivših božanstvenih modrijanih in Akademiji, v Atenah in v Aleksandrijskem Serapeju. Čuvši o kristijanih, sem si mislil, da je to zopet nekaka nova šola, v kateri mi bo mogoče najti zrno resnice, in seznanil sem se z njimi na svojo nesrečo!! Prvi kristijan, s katerim me je usoda zblížala, je bil Glauko, zdravnik iz Neapola. Od njega sem poizvedel ob svojem času, da oni časté nekoga Kristusa, kateri jim je obljubil ugonobiti vse ljudi, uničiti vsa mesta na zemlji, ali jih ohraniti, ako mu pomagajo ugonobiti Deukalijonove otroke. Radi tega, gospod, oni sovražijo ljudi, radi tega zastrupljujejo vodnjake, radi tega mečejo v svojih shodnicah kletve na Rim in na vse temple, v katerih mi častimo svoje bogove. Kristus je bil križan, toda obljubil jim je, da Rim bo uničen z ognjem in da pride v drugič na svet, da jim izroči oblast nad svetom.“

„Sedaj ljudstvo razume, čemu je bil Rim sežgan,“ seže mu Tigelin v besedo.

„Mnogi že to razumejo,“ odvrne Kilon, „ker hodim po vrtovih in po Marsovem polju ter učim. Toda, ako me hočete poslušati do konca, lahko razumete, kakšne vzroke imam za maščevanje. Zdravnik Glauko mi iz početka ni izdal tega, da njihov nauk zapoveduje sovraštvo do ljudi, pač pa mi je rekel, da je Kristus dober Bog in da temelj njegovega nauka je ljubezen. Moje rahločutno srce se ni moglo ubraniti takemu

nauku; zaljubil sem se v Glauka ter mu zaupal. Vsak košček kruha, vsaki groš sem delil z njim, ali pa več, gospod, kako mi je to poplačal? Glej, na poti iz Neapola v Rim me je sunil z nožem in mojo ženo, mojo zalo, mlado Bereniko je prodal barantaleem s suznji. Ako bi Sofoklej poznal mojo usodo — toda kaj pravim! Saj me poslušaj nekdo, ki je boljši od Sofokleja.“

„Reven človek!“ omeni Popeja.

„Kdor je zagledal obličje Afrodite, gospa, ta ni več reven in jaz ga gledam v tem trenutku. Toda takrat sem iskal tolažbe v modroslovju. Prišedši v Rim, sem se potrudil priti v dotiko s starejšimi kristijani, da si pridobim pravico v borbi z Glaukom. Mislim sem si, da ga vsaj prisilim, naj mi vrne ženo. Spoznal sem njihovega višjega duhovna, spoznal še nekega drugega, ki se imenuje Pavel, ki je bil tukaj zaprt, pa pozneje zopet izpuščen, spoznal sem sina Cebedejevega, spoznal Lina in Kleta ter dokaj drugih. Vem, kje so prebivali pred požarom, vem, kje se shajajo, morem pokazati jedno votlino na griču vatican-skem in jedno pokopališče za nomentanskimi vratmi, na katerem opravljajo svoje gnusne obrede. Videl sem ondi apostola Petra, videl sem Glauka, kako je moril otroke, da je imel s čem škropiti glave navzočih; videl sem Ligijo, izgojenko Pomponije Grecine, katera se je bahala, da ne more prenesti pogleda na otroško kri, pa je vendar povzročila smrt otroka, ker je urekla maio Augusto, tvojo hčerko, o Osirij, in tvojo, o Izida!“

„Ali čuješ, cesar?“ reče Popeja.

„To da je mogoče?“ zakliče Nero.

(Dalje pride.)

čakali — zapor, pohujševanje, demoralizacija, odgovoriti moramo britko resnico — duhovščina in njej na čelu Abram!

Ko se snuje kako društvo, bodi si katero koli, ima namen, ljudstvo moralno vzgojevati, napeljavati ga z dobrimi izgledi k dobremu, ga buditi k spodobnemu obnašanju in življenju, da bodo ti ljudje pravi in poštene državljani, dobri, skrbni, pridni in varčni gospodarji in sploh ljudje v družbenem življenju. — Prašamo se, ali je to pokazalo „Kat. izobraž. društvo“ z Abramom na čelu s svojim nastopom pri zadnjem shodu? Ali ima take predpogoje, sposobnosti, namene? Vsakdo mora pripoznati in tudi sam Abram, da ne.

Kako vzgaja Abram to ubogo ljudstvo, naj navedem le današnji izgled na Miheliču, za drugi izgled naj nam služijo besede slavnatega predsednega tega kat. društva Šolarja, ko je rjovel na ponesrečenem shodu, da sam si upa prevzeti 50 učiteljev, naj le pridejo, da jih izmeče pri vratih kakor snope. In tretji izgled naj nam bo tudi kršč. mož, kateri nosi višjo šaržo v tem svetem društvu, ki je pred shodom tako razgrajal, da so ga morali lastni somišljeniki in udje katoliškega izobr. društva nesti na hladno. Abramovo obnašanje pri shodu je zadnja „Soča“ že označila, ko je hotel tuk. gosp. naduč. s strupenim pogledom kar prebosti in ga na ne ravno dostojen način povabil, naj se odstrani. Kak utis je napravil nastop prvakov kat. izobr. društva na druge ljudi, somišljenike; ali ni bil to izjavljajoč povod, da zgrabi ostali udje kat. društva vile in lopate in se vsujejo na mirne, navzoče naprednega misljenja — ko vidijo svoje voditelje tako nastopiti?! — Abram mora priznati, da bi to bila naravna posledica! Če se to here, ne hote si misli na neko uvrstitve teh voditeljev v kat. društvu s posamezno šaržo in z njo združenim opraviлом, namreč: General Abram je za plivanje, sikanje in zmerjanje na ljudstvo, posebno na liberalce, bodisi na priznici ali v gostilni in na prostem. — Slavnati predsednik kat. polit. društva je za izmetavanje učiteljev in drugih liberalcev. Predsednik kat. izobr. društva za delitev kat. sunkov pod rebra in sedenje v zaporu. — Prvi odbornik za razsajanje, hrupenje po mizi, lomenje stolic, cabanje z rokami in nogami in vse to, cesar general Abram ne more sam izvesti. — Ostali udje pod vodstvom Ekseljna, kateri je prešinjen krščanske misli od tonzure do pete, pa za mahanje in udrihanje po liberalcih.

Tako so lepo uvrščeni, vsak ima svoj posel, in kardinal Misija s ponosom lahko zre na to svojo organizacijo. To je bila duševna stran tega ponesrečenega shoda, in s tem je pokazalo to društvo, kateremu je duševni voditelj kaplan Abram, sad svojega truda in izobraževanja! In Mihelič, — kateri je žrtva tega Abramovega izobraževanja, bo sedel v zaporu in študiral svojo okolico. Mož od vsakogar spoštovan, dober in vesten mojster, je žrtvoval vse za svoj poklic, da izuril se je za pravega mizarskega mojstra, delal pridno, da preživi sebe in svoje, si nakupil še lepo premoženje; sedaj, pa, ko je prišel Abram in ga nadahnjal s temi svetimi idejami, popustil je delo, opustil nadzorovanje svojih delavcev, vsled tega zgubi tudi delo, ker s to mastno službo delati za Abrama političnega slona, ima toliko dela, da mora zanemarjati svoje, ljudje pa vidijo, da ima v politiki toliko važnega posla — sedaj spet sedi v zaporu, ergo ne morejo pričakovati mojstrske izvršitve in ga opuščajo.

Kdo je kriv, da se ljudstvo tako „izobražuje“, kdo je kriv, da se ljudstvo demoralizuje, kdo je dal povod pretepom, kdo daje povod takemu pijantevanju in ponočevanju, kakor je bilo po zadnjem shodu? — Pozno so iskale žene svoje može po gostilnah, ker jih ni bilo ob navadni uri domov. Tam se je vnel kreg, pretep sta si zakonska prihranila za doma. Otroci so seve pri takih domačih prizorih kmalu pokonci.

Kdo je napravil slavnatega predsednika do takih izbruhov in „ven metanja“ in kdo spravil odbornika, katerega služba je razsajanje, lomenje stolic in izvršitev vsega onega, cesar ne utegne Abram, da je tako razsajal, da so ga morali nesti lastni somišljeniki iz zborovalnega prostora, kdo je nahujskal in fanatizoval ljudstvo, da je bilo pričakovati nesreče, ako ni bilo vlad. zastopnika poleg? Kdo je kriv vsega sovraštva med ljudstvom, kdo je kriv, da je obsojen ugleden mož v zapor, ki je vžival čast kakor obč. starasina, in imel razna častna in zaupna opravila;

bil je član važne sanitetne komisije, nadzoroval in razdeljeval je občinska drva itd., in za obelo plačati se sočne troske, tak mož, kateri že po svojem naravnem značaju ni za tepež. — Vsak vročekrvnež je bil že z bodalom sunil nasprotnika. Zdaj ljudstvo, spominja se njegovega zapora, pa gotovo ne bo imelo v njega prejšnjega zaupanja. Kdo je vsega kriv — nekateri duhovniki, njim na čelu Abram po Missijevi organizaciji. Gotovo, da poreče „Gorica“, ta kaznen je za tak „katoliški sunek“ prevelika, ali če se upošteva okolnosti, katere so bile sposobne provzročiti najhujše posledice, je kaznen primerna, ker ako že sola in priznica ne dosežeta svojega pravega namena, mora biti justica tu, da priredi red, katerega je potreba.

Gotovo ne želimo Miheliču, da je kaznovan, nasprotno, odkritosrčno ga vsi obzaluemo, obzaluemo ga še toliko bolj, ker je prišel v tako družbo, želeli bi le, da bi se pravi krivec dovedel sodni oblasti v roke, da bi tega po pravici, da eksemplaricno kaznovala, in ta glavni krivec vsega poboja in nesreče je kaplan Abram.

Mogoče je, da kedo bo smatral slučaj Miheliča za premalenkosten in lokalni, ki ne zasluži toliko vrst v „Soči“, reč pa je v resnici velikega in splošnega pomena za celo deželo, ker na ta način naši klerikalci od tujujejo povsodi posameznike svojemu poklicu in jih zapeljujejo v nesrečo.

Dostavek: Slisi se, da klerikalnim gospodom se je zdela kaznen Miheličeva prenikza; zato so hoteli napraviti utok. Že priče, ki so bile pod prisego zaslissane, so izpovedale, kako nevarno je bil moment na shodu in imel je vse sposobnosti, da bi bilo razbitih mnogo glav; enako ni bil izključen smrtni poboj, kar se je moglo iz vseh okolnostij sklepati. Tukajsnji mošeje, ki morejo o tem govoriti, sodijo, da ta slučaj je zaslužil vse kaj drugega in ne le 8 dnij zapora, ker le energičnemu nastopu vladnega zastopnika se imamo zahvaliti, da ni prišlo do tega, da cesar bi utegnilo priti, in te brunne duše, ki so vse to vzročile, bi si rade z vsemi sredstvi ta madež izbrisale. Seve, ako se jim vse ugodí, kakor želijo, da se jim povod še k večjemu razsajanju, ko vedo, da se jim nič ne zgodi, in nataknejo prihodnjik liberalce kakor žolne po trnji.

Glavar zakotnega pisaštva — Čahej iz Gorice — je tu in pridno pomaga klerikalcem v zabavljanju. Predrzen možič! Najbrže je on skrupal pritožbo, izjemoma morda celo zastopnik, ker se govori — o jerum, jerum! — da bo revček prihodnji klerikalni kandidat v deželni zbor. Kdo naj se ne smeje?

Le pristašem naše stranke se je zahvaliti, da ni prišlo do krvi, kajti klerikalci so se obnasali kakor besni volkovi. Bog ne daj, da so naši enako odgovarjali — in zgodilo bi se čudne reči, kajti na enega klerikalca je bilo do 10 naših. Iz tega je razvidno, kako bedasto in nevarno je bilo divjanje obsojenega Miheliča. — Zanj se poteguje zdaj cela črna banda, ki upa na svojo moč in na — svoje prijatelje. Vederemo.

Iz Kobarida. (Raznoterosti). — Prvi del prelozene državne ceste od Kobarida proti Trnovemu bo do novembra dokončan. Podjetnik gosp. Lončarič je kakor nalašč mož za taka podjetja. — Toda vse kaže, da on ne prevzame nadaljnih delov, ker se je pri prvem preveč opeknel. Lani je podal vladi ponudbo, ki je bila za vse jako ugodna, da izdela sam vso cesto do Trnovca, — toda ni bila sprejeta. Vlada se je gotovo opekla! — Ne vem, kdo je bil kriv prvotne nerodnosti na tej cesti, namreč, da so bili postavljeni na silno nevarnih mestih vrh prepadoval le redki brambeni kamni, mesto zidov ali železnih držajev. — Pritožbe so pomagale. Zdaj se odpravlja ta kričeči nedostatek.

Vodovod po Kobaridu, o katerem sem pisal lani ob tem času, je že dodelan in naravnost imenitno služi potrebam prebivalstva. Stal je okoli 6000 kron, kar bi bilo za Kobarid kaj težko breme, ako bi ga moral sam nositi, posebno radi tega, ker so naš trg druge potrebe že precej stiskale. Zato pričakujejo trzanje z vso pravico deželno in državno podporo, saj vodovod je javna življenska in zdravstvena naprava. — Ob tej priliki smo se Kobaridci postavljali preveč v posmeh tujemu svetu. Strašno je bilo zabavljanje, no zdaj pa vsi vidijo, da niso imeli prav. Ali kaj bi se čudili našim Kobaridcem, ker niso niti verjeli, da bo voda tekla, saj je bil tega prepričanja (tako čujem) celo naš

slavni deževni poslanec Lapanja, ki je zemljemerec. On je veliko kriv, da so ljudje zabavljali. Zato pa je zdaj tudi on najbolj v posmeh. — Jaz sam ga nisem slišal, zato se naslanjam le na splošno govornico.

Naša „Narodna Čitalnica“ bo slavila letos 30-letnico svojega obstanka. — Ako bo kaj vstrajnosti in dobre volje, priredi 25. t. m. veliko veselico. Močij je tu dovolj, zlasti čez počitnice.

Oni dan se je tu obesil — p. s. (Hotel je iti k ljubici v vas, skočil čez železno ograjo, toda obvisel je na ograji; s pasko okoli vratu se je nataknil na železen drog, obvisel tam ter se zadušil.

K tej čudni novici naj dodam se dve — pasji.

Tu sem se sam na licu mesta informoval o tistem pobožnem kapucinu, ki je popraševal: „Kje stanuje tisti — pas (pes), tisti Gabršček?“ — Vse je res, kakor je pisala „Soča“. Priče so tu! — „Prismojeni List“ je torej le pobožno lagal v imenu se pobožnejega brata Krispina.

Pred par dnevi sem stal pred neko hišo v družbi rodoljubnega gospoda. Mimo je prijadral deževni poslanec Lapanja. Moj družabnik ga je uljudno pozdravil, — g. deževni poslanec pa je pogledal srepo, zasopihal ter udaril s svojo debelo palico tako srdito po cesti, kakor bi hotel reči: Vidiš, tako te premikastim, ako mi prides v pest. — Ako bi bil jaz kak pobožen klerikalec, bi se grozovito zbal te nevarne grožnje in deževni poslanec bi sešel na zatožni klopi radi hudodelstva po § 99. k. z. Dr. Gredolcič bi me že poučil, kako se človek najbolj vspešno zboji svojega nasprotnika. — Ker sem pa „vragu zapisan liberalce“, imam usmiljenje s takimi ubožci, ki tako očitno kažejo svoje „katoliško prepričanje“. — G.

Domače in razne novice.

Smrtna kosa. — Sinoči so pokopali v Vrtovinu gospo Amalijo Božič, soprogo g. Jakoba Božiča, c. kr. poštnega asistenta v Gorici. Pokojnica je iz znane rodbine Stibilove v Vrtovinu; dosegla je starost 32 let. Pokojnici večni mir, preostalom pa nas se sožalje!

Oznanilo. — V smislu § 217. postave o osebnih dohodnini se začnejo ogledati izkazi osebne dohodnine cenilnih okrajev „Gorica-mesto“ in „Gorica-dežela“ v teku 14 dnij, začeti s 5. avgustom t. l., ob uradnih urah pri davčnem oddelku c. k. okrajnega glavarstva (V. Teatro 5).

In tako dalje! — Saj smo povedali, da vsaj cele počitnice ne bo konca. Tudi smo uganili, da poreče, ko so ga že vse siti, — „Pardon, še na nekaj sem pozabil“. — In res! Ko se je vleka skoro tri tedne udrihanje po „pisaču“, je prišel na vrsto dodatek: „Se nekoliko fotografije“. Takoj s početka se pohvali, da članki o pisaču so hudo zadeli! D. s. nine! Na vse one lumparije je pravi odgovor edino s palico. — Ko je vlačil Gab. že nad mesec dnij po predalih „Norice“, se ni vsega povedal! Imeniten mož, ta Gab.!

Prijatelji so govorili: Mrcinajadam nič odgovarjati! Ustregli smo! — Zadovoljili smo se samo s kratko zafrakcijo koncem vsake klobasarije, sesteli smo vrste, kolikor jih je natečkal, ter dodali k večjemu kako zasoljeno pripomnjo, v stvar samo pa se nismo več spuščali. Ali tudi to je kasnikarskega pabalina tako razburilo, da piše dalje in piše brez ozira na resnico, na vest in na veliko dejstvo, da je dandanes brezvspešno delo, lagati tako nesramno o splošno znanih dogodkih in tako široko poznanem Gab.! — Ako bi hoteli tratiti prostor v „Soči“, bi nam zadoščalo, le ponatisniti bolj markantne lumparije, da bi naši čitatelji videli, kakošne vrste lopov pisari zdaj čez počitnice. — Svetujemo pa junakom pri „Gorici“ eno: naj se oglasi vsaj eden mož, ki prevzame odgovornost za vse tiste članke! S črkostavcem se ne bomo pravadli!

Na kratek dopis iz Gorice o cerkvenem petju je klobasal glasbenik Mrcina v barabskem tonu v starih številkah „Gorice“. Na vsako besedo jih odgovori deset ter psuje in zmerja, da je naravnost skandal, da takega človeka trpimo na javni soli v Gorici. — Da bo vsa lopovščina tega strupenega širokoustneža očitna, naj povemo, da Gab. je čital oni dopis v „Soči“ sele potem, ko je izšla, da ni niti vedel, odkod je dopis došel, marveč je šele vprašal urednika. — Kdor je čital Mrcinajado v „Gorici“, si more narediti sliko, kaj zasluži on, ki tako piše, človek, ki je vendar g. kr. vodniški učitelj v Gorici! Takim lumparijam so izpostavljeni naši najboljši rodoljubi! Sami nunci in par c. kr. učiteljev (ljudskih in srednjih sol) vodijo vse lumparije, ki utegnejo deželo vzburiti do groznega odpora z dejanji, ki bodo dale mnogo misli c. kr. oblastnjim.

Kdo je Janez Mrcina? — Imeniten mož. Poučuje paglavce, pa vsi pravijo, da slabo. Največ njegovih slabo vspeva v nadaljnih solah. — Poučuje glasbo na ženskem učiteljskem in rad velja za „profesarja“. Uboge gospodične, koliko jih ta človek muči! Sreča, da imajo dekleta po veliki večini posluh in dobre glasove! Domisljavi gospod profesar kriči, razsaja, tudi rad pozmerja, grozi — ali vsa njegova teorija je do skrajnosti slaba. Taka je sodba o njem! — Mrcina poreče: dokazite jo! — Mi pravimo: Sodba nastaja sama, pa se dokazati ne da, ker tega niti ni potreba! — Ako ga hvali njegov šef, kakor se je sam pobahal v „Gorici“, je to le nam v dokaz, da je sodba prava, kajti njegov šef ni še nikdar pohvalil kakega vrliga učitelja, marveč vsakega je le zatiral. Najbrže hvali tudi sedanje njegove lumparije v „Norici“, zato pa tudi vemo, koliko je ura; umejemo tudi Mrcinovo predrznost! Toda: Bog ne plačuje vsake sobote!

Mrcina je dalje tako izvrsten mož, da ni imel ne med kolegi ne v ostali družbi nikdar odkritega prijatelja. Vsakdo se ga je ogibal, bojé se njegovega strupenega jezika in pa — kadilnice ni maral nikdo vihteti. Kdor čita njegove udrihanje v „Norici“, vidi ta strupeni jezik in — kadilnico, katero pridno vihti samemu sebi! Prosit!

Iz Loga pod Predelom sta poslala dva znamenita Čeha (urednik „Nar. Listov“ g. Jos. Kuffner in prof. dr. Karol Kuffner) na g. Gabrščeka v Gorico razglednico (iz zaloge g. Martina Črnuta), na kateri izražata svoje presenečenje o zavednosti našega naroda na tej strani Predela. Na oni strani, pravita, ječi naš rod v okrutni sužnosti. — Odpotavala sta v Rezijsko. Žal, da nista videla cele Soske doline.

Koča na Krnu se je otvorila včeraj. — Objubljeno nam je obširneje potrcilo. — Slovensko planinsko društvo je vstreglo s tem davni potrebi. Take planinske kočé so najboljše sredstvo za vabljenje tujih hribovlazcev v naše kraje.

Dr. Krek postavlja zgodovino na glavo. — Kar je govoril na klerikalnem zaupnem shodu v Bolcu, presega naše pojme celo o predrznosti. Kdo je ljudstva bolj podjarmil, oropal jih, nego „učeca cerkev“ t. j. duhovščina? Ob smrtni uri, ob kugi in drugih boleznih so znali izvabiti iz ljudi neizmernih bogastev. Cerkve in samostani so bili gospodarji neizmernih posestev; na tisoče in tisoče lenuhov in lumpov se je samopašno in razbrzdano redilo po samostanih, docim je ljudstvo umiralo za lakotjo. Cesar Jožef jih je veliko spodil ven iz samostanov, ali še mnogo premalo! Še dandanes ima „mrtva roka“ stokrat preveč, ljudstvo pa strada. So škofje, ki imajo po več stotisoč, celo kanoniki imajo plače za štiri ministre vkup, ljudstvo pa strada! — Dr. Krek naj začne tamkaj pometat! Ubogo ljudstvo, ali boš vedno tako bedasto, da te bodo vodili za nos taki slepiči?

„Siromaštvo“ in „Edinost“. — Kakor se zdi, nas „Ed.“ neče razumeti; našo primero o „siromaštvo“ obraca na slab pomen. — Ali hočete, da govorimo bolj jasno? Evo:

V deželi Goriski je 100 slovenskih županij, občin pa še več; toliko je krajnih sol. svetov, štirje so c. kr. okrajni sol. sveti; je cela vrsta cestnih odborov; deželni odbor in državni zbor nas tudi živo dotikata. Vse to hoče naša stranka voditi po svojem programu. — In v Trstu? Vsega tega ni za Slovence. V tem je velik razloček med „Ed.“ in „Sočo“; pri „Ed.“ je pred vsem agitatorično delo stiskaneja naroda proti zatiralcem, in takó delo ni težavno, je tudi jako jednostavno. — In mi smo rekli: ne nategavati Goriske na tržaski čevclj. Naj „Ed.“ lepo vrši svojo nalogo doma, v čemur je mi ne oviramo, ali naj ne podira, kar zidamo mi na Goriskem, ker našega dela ne razume. — „Ed.“ poreče, da je slovenski list in hoče govoriti tudi o goriskih razmerah. Prav! Ali prej mora razumeti in vedeti, kaj dela; ako ne, mora biti pripravljena na odgovore, kakoršen je dobila. — Ze velikokrat v prav kritičnih dneh je bila „Ed.“ tista, ki je najbolj bedasto mešala strano. Za tako politikovanje se gospodom v Trstu lepo zahvaljujemo. Pomagajte nam nič ne, vsaj ne kvarite!

„Primorski List“ in napredni učitelji. — Sedaj se je zopet spravil na napredne učitelje, imenom na g. Sedevčiča na Vogrskem. Pobožni hinavec toži, kako nekateri napredni učitelji ljudstvo pohujšujejo ter mesto olike in omike sirijo surovost in razdivjanost. O g. Sedevčiču pravi, da rabi besede far itd., omenja neki pogovor, o katerem se ne ve, ali se je vsilil res tako ali ne, končno pa kliče pristojno oblast na pomoč. Najprvo pohujšanje! Kdo pohujšuje naše ljudstvo in odkod izvira demoralizacija med isto, tv vprašanje je že zdavnaj rešeno, in sicer pravilno, o čemur pričajo neovrgljivo naši „Tutti frutti“, kateri na podlagi neizpodbitnih dejstev kažejo jasno, kdo pohujšuje naše ljudstvo! In v kako veliki meri se to godi! Gospodje, na to stran smo na jasnem, in niti iskati ni treba pohujšilcev, saj jih poznate predobro!

Vse ono, kar pa podliga g. Sedevčiču, ima edini nelepi namen, terorizovati učitelje ter jih denuncirati, da bi šolske oblasti stopopale proti njim. Ako je g. Sedevčič morda tudi res rabil kak tak izraz, s tem pač ni nikoga pohujšal in ničesar navadil, ker izrazi

far, farske lumparije itd. živé med ljudstvom in mu jih ni potreba se polagati v usta; da pa žive, temu niso krivi ne napredni učitelji ne nikdo drugi, marveč — farji sami! Potipajte se za svojo kosmato svet!

Kar se pa tiče g. Sedečiča kot učitelja, mu ne more nikdo nič očitati. Ako pa je s kako besedo označil črne lumparije, to ni nič tako hudega. Kaj vse počno duhovniki! Kako zabavljajo in lažejo, kako opravljajo in obrekujejo naprednjake, posebno učitelje, to je znano. Ako se torej malce reagira, kaj tako hudega. Se celo prav je, da se vendar dobe možje, ki se ne vstrašijo vsake črne sunknje! Zato pa le po njih, si misli „Prim. List“. Pri tem pozablja na svoje „vzorite“ Slomskarje, zlasti na ideal Slomskarjev, na „vzoritega“ Rustjo v Šempasu. Dokler imate takega človeka v svoji sredi, ki v istini pohujšuje, in to mladino v šoli, in dokler branite in ščitite takega demoralizatorja, kakor je „katoliški“ Rustja, dotle nimate pravice, napadati napredne učitelje. — Mi protestujemo proti takim falotarijam in bomo govorili vsekdar, ko bodo farske lopovščine uvaževane.

„Prim. List“ obeta se govoriti o naprednih učiteljih, to je „o drugih divjakih“! Ali če ne povedati nič drugega nego besede „far“, „farske lumparije“, potem je že naprej pogorel. Na njegovo obecanje pa obecamo ni, da ako ne bo miru, začnemo s senzacijonelnimi „Tutti fruttii“, da si bodo lase trgali iz glav. Zaloga je za velikanska! Na taka izzivanja bodo „Tutti fruttii“ najprimernejši odgovor.

„Prim. List“ pohvalil „Ednost“. — „Prim. List“ je čutil potrebo, pohvaliti „Ednost“ radi onega „izdajalstva“, s katerim je nas toliko ljubezljivo obsula. Ali v citatu je ta pobožni izpuštil besedo „enako“, namreč „Ednost“ je pisala, da napredna stranka snuje enako narodno izdajalstvo, kakoršno je že zasnovala naša slavna klerikalna stranka. Tako je „Prim. List“ falsificiral citat. Toda namen posvečuje sredstva! „Ednost“ bo gotovo vesela pohvale v listu, o katerem njegovi pristasi s ponosom pravijo, da ga čita sam kardinal!!

Dalje pa luze posvečeni „Prismojenc“, da dr. Gregorčič ni bil zvezan z dr. Pajerjem za časa državnoborskih volitev. Dognana pa je istina, da je držal dr. Pajer svoje ljudi v sahu ves čas ožje volitve med dr. Turno in in dr. Gregorčičem, ves tisti čas, ko so liberalni Italijani, ogorčeni nad izdajskimi Furlani, ki so se umešali v ožjo volitve, ko se je dotikala le Slovencev, hoteli paralizirati izdajške glasove, to je 22. Tako daleč je šla ta reč, da je dr. Pajer celo rekel, da se odpove vsemu, ako ne bodo poslušni njegovim besedam. Dr. Pajerju je bilo torej prav, da so glasovali Furlani za dr. Gregorčiča ter tako preglašili dr. Turno za 5 glasov, ko je imel na slovenski strani 17 glasov večine. Dr. Pajer je stal na straži za dr. Gregorčiča, kateri se ima le njemu zahvaliti za izvolitev, kajti v neodsotnosti dr. Pajerja bi se bilo paraliziranje glasov na italijanski strani gotovo izvršilo, in mandatek dr. Gregorčiča bi bil šel po Soči v morje. Takrat se je pokazala najjasnejša zveza dr. Gregorčiča z dr. Pajerjem. „Prim. List“ seveda bo lagal dalje po svoje, kakor zna le on, ki ti zataji v prihodnji minuti to, kar je v prejšnji trdil.

O stanki v Nabrežini smo dobili tako poročilo: „Gosp. urednik! V št. 83. Vašega lista ste omenili tukajšnjo stanko in pripomnili: „Gospodarji trde, da ne morejo nikakor ugoditi zahtevam delavcev, ker povisanje plačil ne morejo spraviti v sklad z delom in prometom“. S tem torej priznavajo gospodarji, da so zahteve delavcev opravičene, pa vendar jim ne morejo ugoditi. Kedo je temu kriv? Gospodarji sami, ker si med seboj že delajo res hudo konkurenco. No, ko bi si oni delali konkurenco na svoj račun, naj bi se bilo; ali oni delajo konkurenco na račun delavcev, in to ni prav. (Tukaj ne mislim le na tukajšnje klesarske podjetnike). Delavec si mora vendar s svojo pridnostjo toliko prislužiti, da posteno preživi sebe in družino. Ker so pa delavci spoznali, da morajo vsled konkurence le oni trpeti, zato zahtevajo urejene plače. Podali so torej tukajšnjim klesarskim podjetnikom spomenico, v kateri so izrazili svoje želje glede plačila. Toda kakšen odgovor so dobili delavci! Reko se jim je: Počakajte dva meseca, potem se bomo merili. Na ta moder odgovor stopilo je okoli 1000 delavcev v stanko.

Gospodarji trde, da ne morejo spraviti v sklad vse plačilo, delo in promet. Nekaj dobre volje in nekaj popusta na obeh straneh, pa bi šlo; posebno ker so delavci voljni nekaj odnehati (s tem pa ni rečeno, da se popolnoma udajo), gospodarji pa naj nekoliko od svojega dobička popuste. Razume se, da plače tukajšnjih delavcev morajo biti razmerno enake plačam v drugih kronovinah, kjer se pečajo s klesarstvom, ker drugače ne bodo mogli tukajšnji gospodarji tekmoovati s podjetniki v drugih deželah, in klesarska obrt bi se v naši občini sama uničila vsled previsokih mezd.

Z uničenjem klesarske obrti se uniči pa tudi blagostanje v tukajšnji občini, in marsikatera druga obrt in kupčija bi s tem izginila. Ta udarec pa ne bi občutila le Nabrežina, ampak tudi druge občine na Krasu. Zato pa gospodarji in delavci, dogovorite se med seboj, kajti obrt enkrat uničena se težko več povzdigne. Res je, da delavec gre lahko s trebuhom za kruhom; ali mnogo delavcev

ima tukaj svojo hišo, in te ni lahko zapustiti. Tudi gospodarji imajo tukaj svoja poslopja, pa ne menite, da se bodo oni sami tukaj sprehajali (posebno več), ampak skušali si bodo drugod ustanoviti novo obrt.

Torej ni v interesu delavcev in ne delodajalcev (posebno manjših), da bi prenehala klesarska obrt Nabrežini.

Torej gospodarji, posebno domači, skrbite, da klesarska obrt ne preneha ter vredite za delavce primerno plačo.

Želijo je pač, da se najde modus, po katerem bi se dalo to pereče vprašanje rešiti povojno na obeh straneh. Dost. ur.

Maševalnost župana Pavlica. — Nekdo je bil tega znanega očka župana nekoliko „razžalil“. Očka župan, tisti nerodni človek, oče obeh zelenih dohtarjev v Gorici, je tožil. Umevno, da je dobil tožbo. Tukaj je bil varen, češ, psovko mi je vrpel v obraz, priče imam, torej tožimo! Očka župan ima drugače jako trdo kožo, pod katero se skriva kosmata vest. Kaj vse je bilo pisano o njem v „Soči“? Seveda na podlagi istine! Vsaki drugi človek bi bil tožil, očka župan pa se je moral zadovoljiti le z dopisom v „Prismojencu“, kakor sta mu ga skovala sinčka. In tak človek išče maševalnost za malenkost, dočim pusti viseti na sebi velika obteževalna očitanja! Očka župan, ako mislite, da se zavarujete na tak način proti svojim občanom, se jako varate. —

Ne sodi, da ne boš sojen! Ali poznate ta rek? Zdi se nam, da iščete dan sodbe, da boste — obsojen grozovito! Le tako naprej, ste že na pravi poti!

Srpeniškemu kuratu bi utegnil odgovoriti, ako bi se mi zdel vreden takega truda, na prav primeren in zaslužen način edino le pred porotniki. — To je pravcata farska brezobraznost! Ta človeček si je olirnal se iz časov, ko je pri vojakih svoje „spase“ uganjal, toliko drznosti, da se mu le čudim, kako prihaja do mojega imena v odgovoru — dopisniku s Srpenice. In kako nesramno! Temu bivšemu korporalu naj odgovorim le to-le: Dopis s Srpenice je izviren in nisem imel z njim nikake dotike. Ako hom jaz kaj pisal o tem človeku, bom slikal ono uzorno katoličanstvo, katero je kazal posebno pri vojaki in — kako je našel črno sukno. — A. G.

Družba sv. Cirila in Metoda je imela meseca julija dohodkov 4114:80 K (med temi dar koroških Slovencev 1000 K), stroškov pa 3442:20 K. — Slovenci, podpirajte to prepotrebno društvo!

Droblž. — V št. Andrežu je ukradel neki 12-letni deček, sin Jožefa in Katarine N., sosedu Jožetu L. svoto 50 gld., katero je razdelil svojim starišem, očetu 30 in materi 20 gld. Stariši so molčali ter se niso zmečili za to, kje je dobil njihov sin denar, čeprav so dobro vedeli, da je ukraden. Orožništvo je našlo tatu in ga odpeljalo s stariši v zapor v Gorico. — Jožetu Paskulinu v št. Andrežu je bilo ukradenih pretekli tork okoli 150 gld., zlata ovrtna veržica, uhani in nekaj prstanov; prišli so baje dva tatova.

Kovač Pio Pojani v Romansu se je zoperstavljal redarju, ki ga je aretoval, ker je bil pijan in je razgrajal. Tudi je žalil redarja in župana. Zato je dobil 2 meseca zapora. —

Zgubljeni — najdeno. — Dne 31. pr. m. je našel nekdo pri Solkanskih koritih neko knjižico, o kateri sodi, da je velike vrednosti. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi v Plaveh pri g. Konjediču na pošti. — V knjižici stoji zapisano tudi ime Anton Borjančič v Breginju, krčmar in trgovec.

Listulca. — G. dop. v N. Hvala lepa za poslano. Prosimo, le poročajte o izidu! Zdravi!

Razgled po svetu.

Deželni zbor istrski. — V seji dne 2. t. m. je deželni glavar pozival galerijo, naj se vede mirno, ker bo sicer primoran, izprazniti jo. Na to je naznanil, da so se odseki konstituirali in je dal citati sledečo interpelacijo: Dr. Trinajstića in drugov o povzdigi poljedelskih združenj; dr. Benačija in drugov o jezikovni kvalifikaciji gozdnih čuvajev; dr. Gherse in drugov o slaviziranju rodinskih imen; dr. Scampichia in drugov o razdelitvi državne subvencije 7000 K med kmetijske posojilnice (Reiffeisenovega sistema); posl. Kompareta in drugov o ustanovitvi ljudske sole v Plavjah in ureditvi kongruen kapelanu v Plavjah. Nujni predlog poslanca Kompareta in drugov glede podpore občinam, ki so bile prizadete po uimah, je bil soglasno sprejet, istotako predlog posl. dr. Ventrelle, s katerim se pozivlja deželni odbor, naj prestudira vprašanje, kako je v bodoče pomagati občinam, ki bodo oškodovane po tobi in naj v bodočem zasedanju stavi o tem konkretne predloge. Dr. Scampichio je interpeliral, zakaj se ni še ustanovila rumunska sola v Sušnjevičih? Dr. Benačija je interpeliral radi istrskega grba na kolegiju sv. Jeronima v Rimu, kateri grb je združen z grbi kraljevine hrvatske, slavonske in dalmatinske.

Glavar je odgovoril, da se je v tej stvari obrnil do ministra za vnanje stvari, katerega je pozval, naj posreduje, da se dotični grb odstrani.

Na predlog poročevalca dr. Ventrelle je bila soglasno sprejeta resolucija, da se

deželni odbor odreka pobiranju samostojne doklade na žgane pijače. Po daljši debati, katere se je udeležilo več poslancev večine in manjšine, je bil sprejet zakonski načrt o ureditvi pravnega razmerja učiteljstva javnih ljudskih sol v Istri in sicer neizpremenjen, kakor ga je predlagal solski odsek. O hrvatskem govoru posl. Mandiča v tej razpravi dal je glavar izprazniti galerijo, ker je kakor navadno, preveč glasno izkazovala svojo 2000-letno fakinsko kulturo: z živžanjem, upitjem in razbijanjem na vse pretege.

Sobotna seja istrskega dešelnega zbora je bila znamenita, ker ko je dal dež. glavar izprazniti razsajajočo galerijo, so laški poslanci poslušali mirno hrvatske govore, in glej čudo, tudi umeli so jih in odgovarjali so na nje!!

Citali so razne interpelacije. Vladni zak. načrt o preložitvi sedeza dež. zbora se je izročil pol. ekonom. odseku ter se odklonil predlog dr. Laginje, da naj se ta reč odstopi državnemu zboru. — Pi točki o dež. proračunu je podal dr. Mandič izjavo, da manjšina bo glasovala proti, ker ne zaupa deželni in primorski vladi. O predlogu posl. Spinčića, naj se odpravijo šolske takse, se bo razpravljalo v prihodnji seji.

Instalacija ljubljanskega župana. — V soboto se je vrnila v Ljubljani v „Mestnem Domu“ instalacija župana Hribarja. Vodil jo je dvorni svetnik grof Schaffgotsch kot zastopnik vlade, ki je v lepi slovensčini čestital županu na zopetni izvolitvi, povdarjal njegovo izredno nadarjenost in neumorno delavnost, s katerimi si je pridobil neveljivih zaslug za mesto itd. Končno je želel, ko je še obzaloval, da Nemci niso zastopani v mestnem svetu, da naj bi še odslej naprej vladala lepa sloga med meščanstvom in vojaštvom. Na to je župan prisegel, se zahvalil na izvolitvi ter govoril o mestni upravi in o nalogah, katere se čakajo mesto. Omenil je med drugim, da bo tudi v bodočnosti delaven za prosveto in svobodoumiselnost Slovencev ter da kot zvest sin svojega naroda ne dovoli nikdar, da bi se kratile našemu jeziku zakonite pravice! — — —

G. županu čestitamoi!

Mati nemškega cesarja, cesarica Friedrich, je umrla sinoči ob 6.18 na gradu Kronbergu v Nemčiji v visoki starosti.

V Srbiji se vrše nove volitve v skupščino. Od 285.000 volilcev je oddalo glasove 262.249. Najvišje število, odkar ima Srbija svojo ustavo.

Zveza francoskih rudarjev je izdala oklic na svoje člane, da se 1. nov. t. l. prične splošna stavka, ako vlada in podjetja ne ugodijo zahtevi 8 urnega delavnika, starostnega zavarovanja in minimalne plače.

V južni Afriki se obeta prava divja vojna. Angleži so naveličani dosedanje vojne ter hočejo odslej porabiti vsa sredstva, kar jih imajo na razpolago, da ugonobé Bure. Vse ozire na mednarodne vojne običaje mislijo vreti v stran. Istotako seveda storé tudi Buri, ako Angleži posežejo po takih sredstvih. Tako se obeta v južni Afriki pravo mesarsko klanje.

Na Kitajskem. — Kitajski dvor se menda še dolgo ne misli vrniti iz Singanfua v Pekin, kar je jako sumljivo. Hkratu se namreč javlja, da so se začeli hoksarji v pokrajinah Čili in Šantung resno gibati ter so dosegli proti kitajskim vojakom že večje uspehe. Na severozahodu Kitajske je bilo nedavno umorjenih 15 katoliških duhovnikov. Pomorili so jih mohamedanski Kitajci, med katerimi živi zloglasni mohamedanski general in največji sovražnik tujcev, Tungfuhsiang, ki se je pri obleganju poslanitv v Pekinu posebno odlikoval s surovo besnostjo. Tungfuhsiang je sila bogat mož, ki ima svojo lastno vojsko, katero plačuje sam iz svojega. Tudi svoj arsenal ima Tungfuhsiang. Sedaj je baje izdal ukaz, da se mu vrne njegov denar iz vseh velikih podjetij, posojilnic in trgovišč, kar je povzročilo največjo paniko. Pripravlja se vsekakor nekaj posebnega.

Raznotero. — Kakor se govori, pride ruska eskadra v kratkem na Bolgarsko v Varno. Ministri pojdejo pozdravit eskadro. — V Meranu so zaprli zdravnika dr. Huberja radi zločinov proti nramnosti na bolnikih ženskega spola. — V Košičah na Ogerskem vlada velikanska vročina, zlasti v gorenjih delih pokrajine. Nekdo je znorel od vročine sredi ceste.

Narodno gospodarstvo.

BORZE in BORZNI POSLI.

Opisal Albert Žnidaršič. *)

(Konec)

Primer bi se tudi tako-le lahko pojasnil:

1. A kupi na borzi 10.000 q kuzuze po 9:50 = 95.000 kron, A prodra B-u 10.000 q kuzuze po 9: — = 90.000 kron, A zgubi torej 5000 kron;
2. B kupi od A-a 10.000 q kuzuze po 9: — = 90.000 kron, B prodra C-u 10.000 q kuzuze po 9:40 = 94.000 kron, B dobi torej 4000 kron;
3. C kupi od B-a 10.000 q kuzuze po 9:40 = 94.000 kron, C prodra D-u 10.000 q

*) Predaval v „Goriški Čitalnici“ dne 26. jul. t. l.

kuzuze po 9:30 = 93.000 kron, C zgubi torej 1000 kron;

4. D kupi od C-a 10.000 q kuzuze po 9:30 = 93.000 kron, D prodra E-u 10.000 q kuzuze po 9:80 = 98.000 kron, D dobi torej 5000 kron;

5. E kupi od D-a 10.000 q kuzuze po 9:80 = 98.000 kron, E prodra na borzi isti dan 10.000 q kuzuze po 9:50 = 95.000 kron, E zgubi torej 3000 kron.

Še jednostavnije se likvirirajo ročni posli, če je z uradom za obračunavanje v zvezi tudi žiro- in clearing-promet. V tem slučaju izjednačijo ti zavodi dolgove in zahteve strank s prenosom osebnih računov s pomočjo vknjižbe od jednega računa na drugi.

Špekulanti, kateri sodelujejo v hausse in baisse spekulaciji, sklepajo v isti čas tudi drugo trgovino, pri kateri upajo dobiti ono, kar bi pri prvem poslu zgubili. Ti popravni posli (Meliiorations- oder Bonifications-Geschäfte), odvračajo, če so sklenjeni v prvi čas, od dotičnega špekulanta velike izgube, če ravno so ti posli tudi riskantni. Za špekulacijo so še najprikladnjsi t. i. nagradni posli (Prämien-Geschäfte), pri katerih špekulanti že v času sklepanja trgovine lahko določijo, kolika sme biti največja izguba. Razlika torej med ročno in nagradno trgovino je, da pri rotnem poslu ne vemo, koliko moremo dobiti ali zgubiti, — dočim pri nagradnem poslu ne vemo, koliko moremo dobiti, vemo pa, koliko moremo največ zgubiti.

Nagradni posli so različni: jednostavni in zloženi.

1. Posli z enojno nagrado kupca ali prodajalca, (Einfache Prämien-Geschäfte auf Nehmen oder auf Geben), — kjer jedna stranka v času sklepanja kupčije plača neko nagrado in s tem steče pravico v določenem roku likvirirati posel efektivno, — ali pa tako, da zgubi plačano nagrado.

2. Posli z odstopnino kupca ali prodajalca (Dout-Geschäfte, Geschäfte mit Reugeld, Vor- oder Rückprämie mit Ecart), — kjer se kupčija lahko likvirira po pogodbi, ali se lahko odstopi, da se izplača izvestna svota (odstopnina, Reugeld).

3. Zložena vrsta nagradnih poslov bi bila, če špekulant plača dvojno nagrado (premiyo) in tako steče pravico, da kupi ali prodra drugi stranki izvestno kolektno blaga proti pogodbi, ali pa da likvirira kupčijo z zgubo plačano dvojno nagrado, (Doppelpotes oder Zweischneidiges Prämien-Geschäft).

4. Še bolj komplicirani zložni posli so, kjer jedna stranka steče pravico, da v določenem času prodra drugi stranki blago pod nižjo ceno, kakor je dnevna, ali da kupi od nje blago pod višjo ceno, kakor je dnevna; — ali se obvezuje storiti jedno ali drugo. (Stellage-Geschäfte).

5. Konečno so še poznati posli, kjer se kupuje ali prodaja lahko po novi, (Nach-Geschäfte auf Nehmen oder auf Geben, Muss-Geschäfte) in posli, kjer se izroča, odnosno prejemek blaga, lahko odgodi. (Prolongations-Geschäfte, Report- und Deport-Geschäfte).

Primer za likviriranje baisse-spekulacije: Citajoč borzna poročila, opazim, da cena ovsa od nekega časa vedno pada. Evo priložnosti za špekulacijo à la baisse! Prašam brzojavno bankirja, kaj on misli glede baisse-spekulacije z ovsom. Bankir mi jo priporoča in zahteva pokritje od 2000 kron, od kupa (1 kúp = 1000 q). Odgovorim koj bankirju, da bi prodal za moj račun „in bianco“ ta mesec, če bo cena ovsa še naprej padala, 5 kúpov (5000 q) ovsa za ultimo prihodnjega meseca. Za eventualno zgubo na diferenci pošljem mu 10.000 kron za pokritje.

Na svršetku tega meseca naznanja bankir, da je prodal „in bianco“

2000 q ovsa . . . à 11:80 = kron 23.600—
1000 11:40 = . . . 11.400—
1000 10:60 = . . . 10.600—
1000 10:30 = . . . 10.300—
5000 . povprečno . 11:18 = kron 55.900—

Medio prihodnjega meseca notira ovsa 10:40 in ni upanja, da bi se cena še znižala; obvestim torej bankirja, da posel likvirira, in on mi pošlje sledeči obračun:

Prodral 5000 q ovsa
povprečno à 11:18 = kron 55.900—
Kupil 5000 q ovsa
povprečno à 10:40 = . . . 52.000—
Bruto dobiček kron 3.900—
2% provizije za bankirja . . . 78—
čisti dobiček kron 3.822—

Primer za likviriranje zloženega nagradnega posla:

Meseca junija notira kuzuza 9: — in mi se odločimo kupiti v septembru t. l. od kakega trgovca na borzi 10.000 q kuzuze à 10: —, ali pa prodati mu isto količino à 8: —. Kakó bi torej razrešili ta posel v septembru pri sledečih različnih cenah?

30. septembra notira kuzuza na borzi: 1. 8:40. Če kupimo blago od trgovca po 10: — in ga prodam na borzi po 8:40, zgubimo 1:60 pri 1 q, ali 16.000 kron pri 10.000 q. Če kupim kuzuza na borzi po 8:40 in jo prodam trgovcu po 8: —, tedaj zgubimo 40 vinarjev ali 4.000 kron. Odločimo se torej za poslednje, ker manj zgubimo. Pri tem pa še vedno lahko likviriramo posel o dogovoru s trgovcem efektivno,

odnosno spekulativno, da plačam samo dife-
renco na ceni. —
2. 8.—. Kupim koruzo na borzi à 8.—
in jo prodam stranki à 8.—, — torej
brez vspeha.

3. 7-80. Kupim koruzo na borzi à 7-80
in jo prodam stranki à 8.—, dobim torej
2000 kron.

4. 9-20. Ako kupim blago na borz
à 9-20 in ga prodam stranki à 8.—, zgubim
skupaj 12.000 kron; ako kupim blago od
trgovca à 10.— in ga prodam na borzi po
9-20, zgubim samo 8000 kron. Odločim se
torej za poslednje.

5. 10.—. Kupim koruzo od stranke à
10.— in jo prodam na borzi à 10.—, torej
brez dobička.

6. 10-40. Kupim blago od stranke
10.— in ga prodam na borzi à 10-40; moj
dobiček je torej 4000 kron.

7. 9.—. Ako kupim blago na borzi à
9.— in ga prodam stranki à 8.—, zgubim
10.000 kron. Ako kupim koruzo od stranke
à 10.— in jo prodam na borzi à 9.—,
zgubim zopet 10.000 kron.

Iz teh primerov se jasno vidi, da smo
na dobičku samo tedaj, ako je v septembru
cena koruze večja od cene, za katero sem
odločil kupiti blago od trgovca, ali pa nižja
od cene, za katero sem odločil prodati ko-
ruzo trgovcu. Največjo zgubo pretrpimo tedaj,
ako je cena koruze v času likvidacije ista,
kakor v času sklepanja pogodbe.

Prej ko končam to poglavje, omeniti
mi je še nekaj o koristnem in škodljivem
uplivu spekulativnih poslov oziroma na go-
sposdarstvo.

Ročna trgovina invelira cene efektivnega
prometa na različnih tržiščih in ne dovoljuje
prevelike razlike cene v času sklepanja in li-
kvidiranja kupčije.

Ročna trgovina je torej vzrok, da se
cene najvažnejših predmetov svetske trgovine
na različnih tržiščih ne razlikujejo mnogo
med seboj, ker spekulacija ni omejena samo
na jedno borzo, ampak upliva tudi na razvitek
trgovine v prekomorskih krajih. Efektivna
trgovina sama nema tega upliva.

Škodljiv je upliv ročne trgovine, ako
spekulirajo ljudje manj premožni, ako se —
kar se tiče cene, nenaravno spekulira, ker se
s tem škoduje efektivnemu prometu. Škodljiva
je ta trgovina tudi tam, kje strastni speku-
lanti tvorijo sindikate (Ring) in složno delajo
proti naravni konstelaciji gospodarstva, samo
da predobijo cene na svojo stran; oni so po-
glavni vzrok gospodarske nesreče, katera
se imenuje: borzna kriza.

Ročne trgovine bi smeli sklepati jedino
producenti robe in veletržci, ker cilj produ-
centov je, da imajo vedno izvestno število
kupcev, in cilj veletržcev pa, da imajo vedno
potrebno količino robe. Na Nemškem je
dolgo časa bil pravi socijalni boj proti ročni
trgovini, dokler v najnovejšem času ni nad-
vladala stranka, katera je bila proti omenjeni
spekulaciji. Dandanes je dovoljena tam jedino
efektivna trgovina, ker je ta tudi najboljša
podlaga za razvitek narodnega gospodarstva.

S tem sem v kratko opisal različne
borzne posle z blagom, v kratkem času pa
pojasnim tudi borzne posle z efekti.

Karol Draščik

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolate za
birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za
mnogobrojna naročila ter obljublja solidno
postrežbo po jako zmernih cenah.

Trgov.-obrtina registrirana zadruga

z neomejenim jamstvom.

V GORICI, semeniška ul. št. 1., I. nadstr.

Obreštuje hranilne vloge, stalne, ki se
nalože za najmanj jedno leto po 5%, na-
vadne po 4 1/2% in vloge na Conto - corrent
po 3-60%. Sprejema hranilne knjižice drugih
zavodov brez izgube obresti ter izdaja v za-
meno lastne. Rentni davek plačuje zadruga
sama.

Daje posojila na poroštvo ali zastavo
na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali me-
sečnih obrokih, proti vknjižbi varščine na
10-letno odplačevanje, v tekočem računu po
dogovoru.

Sprejema zadrugne, ki vplačujejo
delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali
daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obre-
stujejo po 6-15%.

Vplačevanje se vrši osebno ali potom
položni na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9-12 dopoldne
in od 3-4 popoldne; ob nedeljah in prazni-
kih od 9-12. dopoldne.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih
bolezni, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Vdovica
se zastonj in franco v Schwannen - Apotheke, Frank-
furt A. M.

Rihard Brass

Gorica

zaloga vin in špirta na debelo.

Ulica Vetturini št. 11.

Domača, istrska in dalmatinska
vina ter žganja prve vrste po nizkih
cenah.

KAVA

DRUŽBE

SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI

Ivarina je najboljša cikorijska.

ZALOGA

PRI

IV. JEBAČINU

V LJUBLJANI.

Genjena gospodinja!

Ne dajte si usiljevati drugih izdelkov cikorijskih, ampak
zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi
kavi, to je cikorijska ali: „Kava družbe sv.
Cirila in Metoda v Ljubljani“

Dobiva se povsod!
Glavna zaloga pri: IVANU JEBAČINU v Ljubljani.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristnabela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na
vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 36
litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrážba poštna.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena trdka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča pret. duhovščini in slav. občinstvu
svoj: lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za
vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko
zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaske po-
trebe, voščne sveče itd. vse po zmerni ceni.
Naročila za deželo izvršuje točno in solidno.
Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno
črk na perilo.

Anton Kuštrin

trgovac

z jedilnim blagom

Gospoka ulica št. 23 (v lastni hiši).

Priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij,
vsakovrstnega olja, navadnega in najfinejšega
„Luka“ po jako nizkih cenah. — V zalogi se
dobivajo testenine trdke Žnidarskič & Valenčič
v Ilirski Bistrici; cikorijska in žveplenke družbe
sv. Cirila in Metoda ter moke vseh vrst iz
mlinov Jochmann iz Ajdovščine in Majdiča
iz Kranja.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo
po pošti od 5 kilogr. naprej.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pisanim jamstvom

razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad,

tovarna ur ter izvoz zlatne

Most (Češko).

Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3-75;
srebrna ura Rem. fl. 5-80; srebrna
veržica fl. 1-20; budilnik iz niklja
fl. 1-95.

Tvrška je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate
in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče priznanih
pisem. — Ilustrovan cenik zastonj!

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gospoka ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izbori dospelo novo sveže blagó
za jesensko in zimsko dobo, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: Loden,
Cheviot, Kammgarn i. dr.

Krasna izbora volnenin, forštajnov (porhet), »Lawn Tennis« i. dr. za ženske
obleke.

Priporoča izoorno perilo, bombažasto in cvirnasto, katero prejema iz prvih
slezkil tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute,
bombažaste in cvirnaste, blago za blazine, plahte, kovtre, žamet in pliš v vseh
barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovratnike,
zapestnice, prsnike, ovratnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.

Na željo se pošlje tudi uzorce, poštnine proste.

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem
in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo

veliko zalogo

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici.

v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli
dosedanjo trgovino pohištva trdke
Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza
vecchia št. 1, katero bomo vo-
dili pod enakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno
po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerne.

Delo je lično ter dobro osušeno.

Ustanovljena
1891.

Odlikovana
1. 1894.

Odlikovana tovarna vsakovrstnega

POHIŠTVA

Ivan Doljak v Solkanu

pri Gorici

V lastni hiši. Lastne žage.

Zaloga vsakovrstnega pohištva,

kompletnih spalnic, jedilnic in sprejemnic, od najnavadnejšega do
najfinejšega sloga; vsakovrstnih slik, zreal, okvirjev in stolic, kakor
tudi vseh tapetarskih izdelkov.

Zaloga vsakovrstnih desk mehkega in trdega lesa; velika zbirka
obkladkov (remeša) in strgarskih izdelkov,
kakor tudi vseh k mizarski, strgarski in tpe-
tarski stroki spadajočih potrebščin. — Blago se
razpošilja na vse kraje prosto postaja Gorica.

Jamči se za točno in solidno postrežbo.

Mineralne vode

vseh vrst

se dobi v mirodilnici pri

A. JERETIČ-U

v Gorici — Tržna ulica (poslopje okr. sodišča.)